

หลักกฎหมายตราสามดวงเป็นหลักกฎหมายที่ทรงคุณค่าตราจนปัจจุบัน

กฎหมายตราสามดวงเกิดขึ้นเนื่องมาจากการที่กฎหมายในสมัยอยุธยาสูญหายไปเมื่อครั้งเสียกรุง

เมื่อถึงสมัยรัตนโกสินทร์มีผู้ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนแก้ไขกฎหมายจนขาดความยุติธรรม

ประกอบกับเกิดคดีความคดีหนึ่งที่หญิงมีสามีแล้วไปมีชู้กับชายอื่นแต่กฎหมายกลับให้หญิง

ฟ้องหย่าสามีได้ แทนที่สามีจะฟ้องหย่าได้ฝ่ายเดียว ซึ่งถือเป็นกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม

ดังนั้นพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยจึงทรงโปรดให้มีการชำระกฎหมายใหม่

ออกมา ๓ ฉบับ ไว้ห้องเครื่องฉบับหนึ่ง หอหลวงแบบหนึ่ง ศาลหลวงฉบับหนึ่ง

แล้วประทับตามสามดวง คือ ตราราชสีห์ ซึ่งเป็นตราประจำตำแหน่งสมุหนายก

ตราคชสีห์ ซึ่งเป็นตราประจำตำแหน่งสมุหกลาโหม ตราบัวแก้ว ซึ่งเป็นตรา

ประจำตำแหน่งโกษาธิบดี แล้วให้เรียกกฎหมายนี้ว่า กฎหมายตราสามดวง

ปัจจุบันมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ ๑

ผู้แต่ง ลูกขุน อาลักษณ์ ราชบัณฑิต ไม่ทราบนาม

ความมุ่งหมาย เพื่อชำระสะสางกฎหมายที่เหลืออยู่ให้ถูกต้องตามหลักนิติธรรม

ลักษณะการแต่ง แต่งเป็นร้อยแก้ว โดยมีบาลีแทรกในตอนต้น และมีภาษาโบราณแทรก

ในส่วนที่สำคัญ

เนื้อหาสาระ

ตอนแรกกล่าวถึงพระมนุสราจารย์ฤาษีไปพบคัมภีร์พระธรรมศาสตร์

ซึ่งจารึกไว้กำแพงจักรวาล แล้วนำมาสั่งสอนพระเจ้าสมมุตินิราช พระเจ้าสมมุตินิราช

ทรงเลื่อมใสและนำกฎหมายนั้นมาใช้ปกครองบ้านเมือง ตอนสองกล่าวถึง

ตัวบทพระธรรมศาสตร์ ซึ่งมีทั้งหมด ๒๘ เรื่อง

ที่มา วรรณกรรมกรุงรัตนโกสินทร์ สมัยรัชกาลที่ ๑ ๒ ๓ . อุทัย ไชยานนท์